

Womhaj Bóh!

Cizlo 17.
23. haprleje.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedzelske kopjenka.

Wudawaju so kóždy sobotu w Smolerjez knihicziščerńi w Budyščinje a šu tam dostacž sa šchtwórtlětnu pšchedplatu 40 np.

Jubilate.

1. Kor. 2, 12.

My njejsmy teho ducha teho šwěta dostali, ale teho Ducha, kiž je s Boha.

Schtóž nntška w šwojej wutrobje žaneho šwjateho Ducha nima, tajki njemóže na nihdy pšhincž k šwojemu sbóžnikaj a rjez: „Tebje ma mja sa šwojeho knješa.“ Ale šchtóž je kšhczeny, a šchtóž k Božemu blidej khodži, šo na Božim šlowje doma cžuje a w Božim domje natwarja a šo k Bohu modli, tajki se wšchěm tym šwjateho Ducha do šo nuts dostanje, a tónle šwjaty Duch cžlowjekej praji: „Anjes Jesuř je šobu twój sbóžnik, tež šobu sa tebe bu wón kšhizowany, je šobu sa tebe s rowa horjestanyl a je šobu sa tebe do wěcznosče žiwj. Do tuteho sbóžnika pať ty wěť!“

Jenicžki Boži duch je prawy wěrnj duch, kiž cži s wěrnej prawdu wšhitko jašnje dorjeknje, cže ženje nihdy nješjebje a cži na ničim tradacž njeda.

Tón haťle cži Bože šlowo prawje jašnje wuloži, šo mohł jo ty prawje srošymicž, tón cži twoje hrěchi wotkryje a cži je wšhitke pšchepokaže, tón w tebi žadanje po wěcznym šbožu a wumóženju wubudži a staji cže pod kšhiz twojeho sbóžnika, šapokaže cže na njeho se šwojim porštom a praji: „Glaj, tón je to Bože jehnjo, kotrež wšchón twój hrěch šobu na šo wosnje a jón šobu sa wšchón šwět nješe.“

Šwjaty Duch a njewěriwego šwětowy duch staj mjes šobu jara wšchelatej. Tón duch, kajkiž ma njewěriwy

šwět, a kajkiž na šwěczi knježi, tón spochi wjele wěžy wot šo cžini, nima pať w šebi žanu žiwu móž; tón ma wjele šlowow, pódla pať malo štukow, wjele šwontowneho blyšhczę, pódla pať malo šnutštowneje pšchi a rjanosče, njemóže nihoho ani roššwěćicž, aniewožiwicž. — Ale Boži, šwjaty Duch, tón haťle je sa naš sa wšchěch prawy troshtar, wuczer, ryczer, šwědczer. Tón nam šwoje krašne dary nadari, nam wšcho wujajni, naš cžeri, šo cžyli šo k Bohu modlicž, šo mohli šwjeczi jako džeczi Bože po šwěcže khodžicž. Jenicžki tajki, kiž je šam žiwj, a kiž ma w šebi žiwu móž, móže tajke žiwjenje a tajku žiwu móž do naš šaplodžicž. S Bohom Wótzom a s Bohom Šsynom je šwjaty Duch wot wšcheje wěcznosče žiwj. Wón je s Bohom wšchón šwět šobu šestworik a našche wumóženje s nim šobu dokonjal. Jako Bóh šwět štworjesche, mějesche šwjaty Duch šwoje džělo šobu pšchi tutym štuku. W našchim druhim artiklu pať wšhitzy wušnajemy: „Našch sbóžnik bu podjaty wot šwjateho Ducha.“ Jako bu našch Anjes w Jordanu wukšhczeny, pšhincžę šwjaty Duch s njebjęš dele na njeho a šawošta pšchi nim. A dokeľž bě našch sbóžnik šwjateho Ducha wšcheho dostať, bu wón s tym našch prawy jenicžki sbóžnik, žalhowany profeta, wšchšchi měšhnik a kral. Šchtóž je wón sa naš, sa našche wumóženje dokonjal, je wón wšhitko s tuteho šwjateho Ducha možu dokonjal.

Kajke džělo pať šwjaty Duch nad nami šamymi dokonja? Glej, wón naš wušwjeczi s tym, šo naš k našchemu sbóžnikaj dowjedže, jeho w naš pšchetrašni, s naš khudych

Schto pať so s tym dozpije? Dži do jastwow a praschej so, na kotrym dnju je so najwjazy skósczow stało, a ty budžesć namafacź, njeskóncznye wjele hrěcha a haniby a schtrafy, njeskóncznye wjele njesboža w czělnym a duchownym wišy nělak s wotřwjeczenjom njedzele hromadze. Haj tať daloko je pschischło; na dnju teho knjesa so najwjazy duchow temu knjesej šubi. Tať pať bycź njedyrbi. Duž nječamny jenož sforzić; s tym so ničzo njepolěpschuje. Proschmy wjele bóle sa nasch lud a džělajmy, kóždy na swojim měsće, so by lěpje bylo. A s tym sapoczmy žami na žebi. Polěpschujmy so, potom budze lěpje.

(Stónczenje.)

Khěrlusch na pucź.

Mój abba, wótcze njebjeski,
Ja chzu so na pucź podacź
A tebi, schtož mam na myšli,
Wšcho poruczić a dodacź.
Duž wjedź mje s twojej prawizu,
So wuřwolam a nadeńdu,
Schtož t mojom' sbožu služi.

„Bój sobu, luby sbóžniko“,
Tež moja duscha prořy,
Nječ by so derje radžilo,
Schtož wona w myšlach nořy:
Do ruki twojej' mudrosće,
Kiž derje wšchitko wuwjedze,
Ja bojasny so podam.

„Szym pschi tebi, duž njeboj so!“
Mój sbóžnik te mni praji.
Wšmi na pucź, duscha, słowo to,
Kiž twoju bojosć staji.
Nječ jatħadzeja wichory,
Wón s tobu je na kóždyczy.
Wón njeda ji so nuricź.

Ja lehnu so na wutrobu
Čzi, knježe móžny, žwěrnny;
Szwět powal so — ja s tobu du
A sawostawam měrnny;
Ja šchiz a horjo pschetroczam
A „halleluja“ sawoscham,
Sdyž chze so žwětej seznyč.

Budź, domo mój, dha w Bože mje
A wy tež wšchitzy lubi:
Mój dusche pscheczel sobu dze,
Szwój schit a troscht mi žlubi;
S nim žwětlo mam we czěmnošći,
Mje wo dnjo słonzo njeřari,
Mój pucź so derje skónczi.

Wschelate s blista a s daloka.

— We Wulkim Dažinje je so pónđzeli tydzenja nowa schula pořwjecžila. To běšche wjekele džen sa žyłu schulstu wořadu. Dolhe leta běchu so hřižo na to wjekeleli. Nětko běšche to pschecze dopjelnyene: Woni móžachu swoju nowu schulu, t kotrejž běšche so 11. měrza m. l. sałožny kamjen položil a na kotrejž twar je so něhdze 32000 hrinow naložilo, rjenje natwarjenu pořwjecžicź. Popódnju w 2 hodž. šhromadžicha so džěczi w žwjedženškej drascze se staršchimi a pscheczelemi schule psched starej schulu, hdžež so posběhowaza žwjatocznošć s wuspěwanjom khěrluscha: „Sed'n twjerdy hród je nasch Bóh žam“ pod pschewodom hudžby sapoczja. Na to postromi pschedžynda schulsteho přjódštejerštwu, knjes ryczerkublet Schuster nad Wulkim Dažinom šhromadžišnu, wořebje jastupjerjow kralowškeje inspekzije, knjesa wyschnošćineho ašchora s Kirchbach a knjesa wokřejšneho schulsteho inspektora Bacha s Lubija. Potom mějesche knjes wuczeř Haaser hnujazu rěcź, w kotrejž so rožžohnowasche se starej schulu, kotraž je tať dolhe leta sa jich wjele město bohateho žohnowanja byla. Džěczi wuspěwachu na kónzu ariju a na to hibašche so czah t nowemu schulstemu twarjenju. So wuspěwanju khěrluscha pschepoda knjes twarški mišchr John s Lubija, kiž běšche nowu schulu natwaril, s kótkimi słowami pokasuju na twar schule,

kotryž je so bjes wšcheho njesboža dokonjal, se sbožopschecžom pschedžynde schulsteho přjódštejerštwu klucź t nowemu schulstemu domej, kotryž jón tež je słowami wutrobneho sbožopschecža knjesej wuczerjej Haaserjej da, kotryž w Božim mjenje durje wottamny, s kotrymiž nětko do noweho twara wjekele jastupichu. W nowej, rumnej a derje wuhotowanej schulstkej jstwi so wonkach jaspěwany khěrlusch dospěwa. Pořwjeczeřsku rěcź džeržesche knjes wokřejšny schulstki inspektor Bach po słowje žwjateho piřma 2. Móji. 3, 5: „Njestupaj žem, wuřuj twoje czrije s twojeju nohow, pschetož to město, na kotrymž stejšich, je žwjata semja.“ Wón te słowa rjenje wuloži na schulu, džěczi, wuczerja a schulstu wořadu. Na to mějesche knjes diakonus Voigt jako lokalny schulstki inspektor modlitwu a na to kótku žerbšku rěcź. W nej wón wupraji: „Sserbja wulki džěl Dažinskeje schulstkeje gmjeny wucžinja a žu žwěru pomhali tutón krařny dom natwaricź a teho dla s radoscžu tutón džěl žwjecza. Šsamřny wužitk, kotryž Nēmzy, tež woni wot tuteho twarjenja maju; ale pornjo někotrym druhim žerbškim wořadam woni něschto do přědka maju, mjenujzy, so mjes wšchelafimi druhimi wořebicze to jene žohnowanje je se stareho do noweho domu sobu- czanylo, so žerbškeho wuczerja maju, so luba maczerňa rěcź džěcžom Bože słowo do wutroby pschinješe.“ Na to pschinješe knjes farať lie. Kencž pschecza žyšeje wořady na sałožku teho słowa: „Tón knjes požohnuj nasch wonthód a nutškód.“ Wón rěcžesche w žerbškej a němškej rěczi. Přěni w schuli pschepoda w mjenje schulstich džěczi nowu pychu sa nowu schulstu jstwu, wobras nascheho khěžora, kiž nětko s wobrasom nascheho krala schulu pschi. S wuspěwanjom: „Nječ Bohu džatuje“ so žwjatocznošć skónczi. Džěczi czehnjechu hišcže juntrócž do stareje schule, hdžež so jim czělnu woschewjenje poskiczi. Něschto posdžišcho seńdže so žwjedženšta hošćina w Kengerež hošćenju, pschi kotrejž knjes farať lie. Kencž pokasuju na rošwitanje Sakskeje, wořebje sakskich schulow, sławu na nascheho droheho krala Alberta wunjeřny, kotraž hrimotazy wot- hłóř mjes šhromadženyimi namafa a do wuspěwanja „Krala Bóh požohnuj“ wuklincza. Wschelate rjane rěcze so džeržachu. Šslawy so wunjeřechu knjesej twarštemu mišchtrej, schulstkej wořadze, schulstemu přjódštejerštwu a wořebje jeho pschedžynde knjesej ryczerkublerjej Schusterjej, na knjesow duchownych a knjesa wuczerja, na přjedawškeho knjesa lokalneho schulsteho inspektora, knjesa kaplana Domaschu-Hodžiškeho a na přjedawškeho, wo Dažinsku schulu derje sařlužneho wuczerja knjesa Mittascha, kiž je nětko w Budyšchinje. Bóh chzyl hnadnje sročicź, so bychu so te wutrobne pschecza, kotrejž buch uón džěl nad schulu wuprajene, bohacze dopjelnyke!

— 13. haprleje mějesche so rjany žwjedžen w Draždžanach. Kunje 50 lět běšche so minylo wot teho dnja, so buch Duppelste nasřpy wot sakskeho wójska dobyte. Tehdom běšche so přnyž Albert, nasch nětczišchi kral, smužicze přěni kórcž w bitwje wob- džělil. Duž běšche wón tež t 50lětnemu wopomnjecžu wojakam s tamneho czaha rjany žwjedžen wuhotowal. Čzi veteranojo, kotřiz běchu tehdom sobu wojowali a s dobom czi žwěrnny, kotřiz běchu w lěcze 1849 pomhali Draždžanski šběžt podtlóbcicź, móžachu psched krala Alberta stupicź. Wón so s tymi staršymi wojakami pscheczeluje rošćezowasche. Potom běšche jim hošćinu wuhotowal, na kotraž žam pschidže. To budza sa naschich seschědžimjenych žynow nascheho luda, kiž žu psched 50lětami žwěru a smužicze na žusej semi wojowali, njesapomnite hodžiny.

— Towarštwowe dnj snutskowneho miřionštwu mějachu so minjeny tydžen w Draždžanach. Přěnje wažne wuradženje měje- sche sšednoczenje ewangelsko-lutherskich muřškich a mlóđzenžowych towarštwow. Knjes duchowny s Teubern pschednoschesche: Pomoz ew.-lutherskich muřškich towarštwow t woczehnjenu žimych wořadow. Wječor w 6 h. mějesche so Boža služba w ewangelskej dwórškej žyrkwi, w kotrejž knjes duchowny Helbig wo Jan. 12, 20. 25. přědowasche.

— Krajne towarštwu snutskowneho miřionštwu sa Saksku je psched kótkim swoju lětnu rošprawu wudało. Lětnu šlicžbowanje pokasuje wo 141,357 hr. dořhodow a 70,555 hr. wudawlow. Šwjelaze je, so žu so sa snutskowne miřionštwu wschelate wu- kasnje czinile. Schtož škutkowanje nastupa, bu w Betlehemskim wustawje pola Madeburga 271 džěczi jastaranych. We wustawje sa džěczi, na padawu khorošć czěrpjaze, běšche 55. W statoku sa žony bjes domišny w Tobiařowym mljnyje běšche 22, a 42 bu pschijatnych. W diakonšeskim wustawje běšche kónž 1898 311 diako- niřow, w Lipsčanskim 80. W Lipsku so twar noweho doma sa-

pocžina. Wschitko nam siewi, so je snutskowne mižionstwo sažo i bohatym žohnowanjom w sańdženym lécze skutkowało.

Psihi wječornym swonjenju.

Dzeń mucžny k mērej khwata
Se plōnzom wječornym,
A cžichosć knježi hwjata
Po kraju wōtzownym.
Bōh dawā wōtpocžnjenje,
Po džele wōschewjenje.
Schtož hwērnje dželal je,
Njech wōtpocžuje.

Nětk chzu so podacž k spanju
Po hwērnym dželanju.
Bōh budže wołacž w ranju
Nje sažo k stawanju.
Po wōtpocžinku w nožy
Ssu scžerstwjene wschē možy:
Chzu hwērnje dželacž saž'
Sswōj žyly cžab.

Hdyž k wječoru so swoni
Nam něhdy k pošlednjom',
Njech Bōh so i hnadu kloni,
Wjedž k mērej njebjeskom'.
Duž, wōczko, k hwēšdam hladaj,
A wutroba, šej žadaj:
Po seimstej nožy daj
Nam Bōh hwōj raj.

S. D.

Psihirunanje.

Něhdže w jenyj morju leži mała, krašna kupa. Rōžde lēto stawa so, so na jejny brjoh jedyn cžlowjek i morja wustupi, kiž je i druhimi to njesbože mēl, so je so jim lōdž na morju rošbila. Tak bōrny hacž wōn na kupu pschindže, so wot wobudleri najlubosnišcho powita, so derje se wschēm saštara, haj jeho hwōjeho krala scžinja a wschitko, schtož na kupje wobšedža, je pod jeho wolu date. Wōn ma nětk bohatstwa a wscheho došč a sapomni, na kajke waschnje je šem pschischol. Nětko paž je tež na tej samej kupje schēdžimy mužif žimy, kiž po někotrym cžabu k njemu pschistupi, jemu mjelčo do wuschow prajizy: „Ty, twoja krašnosć traje jenož jene lēto. Hdyž je wono nimo, pschindže nowy kral. Tehdy budžesch i trōna storcženy, do prošdneje lōdže šadženy a na tamnu stronu wjeseny, na brjoh tamneho twjerdeho kraja. Tam je pušty kraj a njesmējesch tam ani khlēba ani kžēze. Sa cži radžu, so by ty nětko hiščeže, hdyž mōž wobšedžišch, lōdž wuhotował se wschēmi kublami, kotrež tudy mamy. Pojedž tam a daj šebi kžēžu natwaricž, so mōhl so potom derje mēcz, hdyž twoje kralestwo hwōj kōnz smēje.“

Ta kupa je našcha semja. Rōždy cžlowjek runa so tamnemu, kiž i teje rošbiteje lōdže na tu kupu pschindže. Twjerdy kraj je wēcznosć. Prōšdna lōdž je kashcž, ta pošna je wērijaza nowa wutroba, kiž na tamnu stronu jēdže, tam šebi dom natwari a šymjo k wēcznemu žiwjenju wušyje. Pušty a prošdny je tōnle kraj sa kōždeho, kiž so prjedy we wērije tam a šem podal njeje. — Někotři wot tamnych kralow sažpichu šlowo teho schēdžimwa. Woni wōstachu w hwōjim wjēšelu psches žyle lēto. Potom buchu wustorcženi. Kajke hubjēštwo bēšche nětk jich džel! Sedyn paž wōsta pošlušny kłōšej stareho mužā. Saše w lēče hižo sa-pocža šebi w tym druhim kraju kžēžu twaricž. Wjēšely cžakasche wōn na tōn cžab, hdyž dyrbjesche i jeho kralestwom kōnz byčž. S wjēšelom štupi wōn do prošdneje lōdže, i wjēšelom na brjoh. Wōn mējesche nowy wōtzny kraj a mōžesche tōn prjedawšchi sa-pomnicž.

Kotremu chžesch ty podobny byčž? Temu, kiž dyrbjesche potōm tradacž abo temu, kiž bē derje saštaranž?

Haj i tym, i tym, je to wotmolwjjenje, i tym, kiž je pošledy mjenowanž. Dha nješčincže šebi pschecželow i njeprawym mamōnom, so bychu, hdyž wy tradacže, waš horje wšali do tych wēcznych hētow.

Chžesch ty wustrowjenny byčž?

Duchowny Frommel powjeda: Nēhdy bēch w šlawnych kupjelah, so bych wustrowjenje pntal. Tam bēšche wjele khornych, šarych a mlōdnych; wschitžy bychu rano saše stawali, so bychu k žōrku khwatali, wschitžy bychu pili a hwōju schklenžu w ružy so po lēkarjowej pschifasni wuhodžowali. Nlichō njebu nusowanž tak saše stawacž, nlichō njeby ničō druge sapocžal, kōždy by jenož na to hladał, so hwōju wodu prawje pije. Žōrko šame bēšche šrijedžisna, wōtolo kotrehož bychu so wschitžy hibali. Duž šebi pomhklach na našche žyrkwe a klētki, na hromadu tych, kiž tam njekhodža a na mału licžbu tych, kotrychž nusowacž njetrjebasch. S wōtkal rošdžel? Wōtmolwjjenje: Čži ludžo w kupjelah chžychu na kōždy pad wustrowjenni byčž; teho dla k žōrku pschikhadžeja; pschetož wschitke druge špodobnosče jich tam cžahnyle njebychu. Ale to pošnacže, so na šrašchnu khorosć cžerpja, kotraž je, hdyž so njewuhoji, i wulkimi bolosčemi a i cžezkim wumrjecžom, to jich k žōrku cžeri. Sa wustrowjenje snutskowneho cžlowjeka je Jesuž Šhrystuž jenicžke hojaze žōrko a jeho žyrkej je Bethesda, hdyž so hojaza woda tym podawa, kiž pošutu cžinja.

Něšto k rošpominanju.

Prāj mi, štim ty wobkhadžujesch a ja chzu tebi prajicž, schto ty šy.

* * *
Schtož ma lubosć, je na wscho pschihotowanž.

* * *
Šhostanje dyrbi byčž kaž šolotej, kiž ma wjazy wolija hacž kišala.

* * *
Dobre skutki šu přēdowanje kšchescžijana, kotrež wōn džerži, niž pschezo i rtom, ale pschezo je hwōjim žiwjenjom, se wschēm, schtož wōn praji a cžini. Twoje cžinjenje je přēdowanje. Přēdowanje, kotrež so i rtom džerži, je bōrny šabyte, ale schtož so psches našche žiwjenje přēduje, njesapomnite wōstanie. Ničō bole šwētej njeprēduje, khibā hwōjate žiwjenje; ničō bole kšchescžijanstwo njewonjecžeschuje, hacž hdyž šebi napschecžimo štejitej dobra wucžba a šle žiwjenje, kšchescžijanska wēra a njekšchescžijanske skutki w hrēchach. (Spurgron.)

* * *
Wohēn so i wohenjom njehascha.

* * *
Čžim mjetschi je rjek, čžim prjedy jeho hnēm špadnje; čžim šdobnišche smhšlenje, čžim prjedy so cžlowjek wujedna.

* * *
To je najmjetsche wjecženje: bōrny šabyčž.

* * *
Derje je tež wot nješchecžela wuknyčž.

* * *
Nadawš praweje žiwjenšteje mudrosče je to, šebi šamemu wotewrjecž.

* * *
Schtož chže i pschēžy tykanžy pjež, dyrbi najprjedy mlēcže wocžakacž.

* * *
Se šudženjom njekhwataj, šlyšch najprjedy wobej stronje.

* * *
Schtož chže prawu wēž, porucž ju Bohu temu Šnješej.

* * *
Wodacž a šabyčž, je wjecženje šprawneho mužā.

* * *
Schtož hwōjemu nješchecželej dobre cžini, wopokasuje najšdobnišchu myšl.

* * *
Schtož pišasch, to wōstanie.

* * *
Njemjetaj stare cžrije prjecž prjedy hacž nimašch nowe.

* * *
Šomaku k mōšchni, khwatajžy k klobukej, pomha někotremu mlōdemu cžlowjekej.

* * *
Šsam dokonjecž, je dobre šelo, ale wone we wschēch šahrodach njerosče.